

معرفی و راه های کنترل سوسک های گرده خوار

مؤلف: حمید هاشمی راد

عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات پسته کشور

برای کنترل این آفت پیشنهاد شده است: کنترل فیزیکی و شیمیایی: ۱- پخش و مخلوط کردن مواد پوسیده گیاهی بویژه کودهای حیوانی برای کاهش تغذیه لاروهای حشره و جلوگیری از زمستانگذرانی لاروهای کامل حشره در داخل آنها. ۲- شخم زدن کف باغ در اواخر فصل پاییز و در صورت امکان در اواخر فصل زمستان. ۳- کاشت گیاهان تله، نظیر ارقام زود گل ده کلزا و یا گیاهانی مانند تربچه وحشی، خردل وحشی و منداب در نوارهایی به عرض ۲-۳ متر در اطراف و یا داخل باغ به منظور جلب حشرات کامل به سمت گل های گیاهان مذکور و سپس سمپاشی این گیاهان با سموم مناسب. برای کشتن حشرات کامل بایستی از سموم کم خطر برای زنبور عسل و دشمنان طبیعی آفات استفاده نمود. زمان مناسب سمپاشی، هوای خنک صبحگاهی و شامگاهی است. ۴- تکان دادن درختان در هوای خنک صبحگاهی زمانی که حشرات کامل قادر به حرکت و پرواز نیستند و سپس جمع آوری سوسک ها و از بین بردن آنها. ۵- استفاده از تله های سطلی آبی رنگ (رنگ آبی روشن و براق یا آبی نیسانی روشن) محتوی مخلوط آب و مقداری مایع ظرفشویی و یا چند قطره روغن و لک. تعداد تله های مورد استفاده به تعداد و اندازه درختان در هر هکتار بستگی دارد. تعویض مخلوط داخل سطل ها و از بین بردن سوسک های به دام افتاده باید بلافاصله بعد از پر شدن سطل و یا تبخیر محتویات سطل ها انجام گردد. ۶- حشره کش های فسفره نظیر زولون (فوزالون) و یا دارتون به نسبت ۲،۵ در هزار، دیازینون به نسبت ۱،۵ در هزار و یا آندوسولفان (این سم از فهرست سموم مجاز کشور حذف شده است) به نسبت ۳-۲،۵ در هزار بر روی حشرات کامل آفت موثر می باشند. سمپاشی در شب و هوای خنک بدلیل عدم تحرک سوسک ها نتیجه بهتری خواهد داشت.

کاربرد تلفیقی روش های ذکر شده نتیجه مناسب تری را در پی خواهد داشت.
منابع: - اسماعیلی، م. ۱۳۶۲. آفات مهم درختان میوه. مرکز نشر سپهر، تهران. ۵۷۸ صفحه.

- شکویی، ا.، نظمی افشار، ه. و اکرمی، ف. ۱۳۴۵. بررسی بیولوژی سوسک های گلخوار مرکبات و راه مبارزه با آنها. نشریه آفات و بیماری های گیاهی، شماره ۲۵، ص ۱-۱۰.

پیش گرده و بالپوش ها نقاط سفید رنگی وجود دارد که تعدادی از این نقاط به هم پیوسته و کم و بیش به صورت لکه هایی درآمده اند. (شکل ۲)

شکل ۲- سوسک گرده خوار بور

محل و نحوه زندگی: این دو گونه سوسک زمستان را به صورت لاروهای کامل در زیر خاک و یا در لا به لای مواد پوسیده گیاهی نظیر تنه و ریشه پوسیده درختان سپری می کنند. همچنین توده های حاصل از شاخ و برگ های مدفون شده در زیر خاک یا لانه های شفیرگی در عمق حدوداً ۲۰ سانتی متری خاک نیز پناهگاه مناسبی برای این حشره است. در صورتی که هوا در پاییز و زمستان گرم شود، حشرات کامل از خاک خارج می شوند. توده های کود دامی انباشته شده در مزرعه و یا باغ، جایگاه مناسبی برای زمستانگذرانی این آفت است. هر دو گونه یک نسل در سال دارند. این آفات بسته به شرایط اقلیمی منطقه در اوایل فصل بهار ظاهر می شوند و در مراحل غنچه دهی و گلدهی به گیاهان مختلف حمله کرده و با تغذیه از گرده گل ها و یا سایر قسمت های آن و گاهی حتی جوانه ها از گرده افشانی و تشکیل میوه جلوگیری می کنند.

بر اساس منابع تحقیقاتی و مطالعات انجام شده بر روی محصولات زراعی و باغی نظیر کلزا، باقلا، شلیل، بادام و هلو در کشور و مطالعه منابع خارجی معتبر توصیه های زیر

تاریخچه: دو گونه سوسک گرده خوار یا گل خوار به نام های سوسک گرده خوار سیاه (اکسی تیریا سینک تلالا) *Oxythyrea cinctella* و سوسک گرده خوار بور (اپی کومی تیس هیرتا) *Epicometis hirta* از خانواده اسکارابیده (*Scarabaeidae*) توسط افشار در سال ۱۳۱۶ گزارش شده است. این دو گونه سوسک بسیار پلی فاژ (دارای چند میزبان) بوده و به تنهایی و یا با یکدیگر تقریباً در اکثر مناطق کشور انتشار دارند. سوسک های گرده خوار بر روی انواع درختان جنگلی و زینتی، تعدادی از درختان میوه دانه دار و هسته دار و گیاهان زراعی مانند کلزا و باقلا فعالیت نموده و از گل ها و برگ های این گیاهان تغذیه کرده و گاهی خسارت اقتصادی ایجاد می کنند.

مشخصات ظاهری: طول بدن حشره کامل سوسک گرده خوار سیاه، ۱۲-۹ میلی متر و به رنگ سیاه براق است. بالپوش ها دارای تزئیناتی به شکل لکه های سفید کم و بیش منظم هستند، پیش گرده (پروتونوم: یک ساختار بشقاب مانند که سطح پشتی قفسه سینه را پوشش می دهد) دارای یک جفت لکه و دو نوار جانبی سفید رنگ است. (شکل ۱)

شکل ۱- سوسک گرده خوار سیاه

حشرات کامل سوسک گرده خوار بور، کمی درشت تر از گونه اولی و در حدود ۱۴-۱۶ میلی متر است. رنگ این حشره قهوه ای است و از موهای متراکم و بلند خاکستری رنگی پوشیده شده است. همچنین بر روی